

Rodna Gruda

Legenda za spomenikom

The Legend of the Monument

Objavljeno dne/Published on: 02.10.2013

Avtor članka/Article Author: Ajda Rogelj

Kot smo zapisali v septembrski Rodni grudi, je bila Italija v prejšnjem stoletju ena glavnih držav izseljevanja, saj se je po nekaterih podatkih iz nje izselilo več kot 25 milijonov ljudi. Prav zato lahko v italijanskih deželah zasledimo več kot sto izseljenskih spomenikov. Prejšnji mesec smo pisali o njihovih splošnih značilnostih in posebnostih, tokrat pa se bomo posvetili predstavitvi izbranih spomenikov.

As we have written in the previous edition of Rodna gruda, Italy has been one of the leading countries in the number of emigrants and some data suggests that more than 25 million people left Italy in the last century. This is the reason why we can find more than a hundred emigrant monuments there. Our last issue featured their general characteristics and features, but this time we will present some of the monuments we have chosen in detail.



Spomenik friulskim izseljencem v Ragogni. (Vir - calcareo.wordpress.com)

Friulci po svetu

Prvi spomenik, ki ga bomo predstavili, je spomenik friulskim izseljencem (iz pokrajine Furlanija-Julijska krajina) in je postavljen na gori Ragogna (it. Monte di Ragogna). Spomenik sta financirala brata Mario in Valentino Collavino, italijanska izseljenca, ki sta se leta 1950 izselila v kanadski Ontario. Čeprav sta v Kanadi z ustanovitvijo gradbenega podjetja dosegla velike uspehe, pa nista pozabila na svoje italijanske korenine in predvsem rodno severno-italijansko pokrajino Friulijo.

S spomenikom mladega moškega – izseljenca - sta želela izraziti globoko naklonjenost svoji rodni domovini in ustvariti dolgoročen spomin na friulske izseljence. Kot smo zapisali že v prejšnji izdaji, je Italija ena izmed glavnih izseljenskih držav 19. in 20. stoletja in prav iz tega dela Italije se je zaradi slabih razmer veliko število ljudi izselilo. Spomenik izseljencem so v Ragogni postavili poleti 2011. Na slovesni otvoritvi sta brata Collavino povedala, da je v današnjem času sicer težko razumeti razloge za izselitev in poudarila nujnost, ki so jo mnogi doživljali v izselitvi. Zaradi njune uspešnosti na strokovnem področju in v zahvalo za postavljeni spomenik jima je mesto Ragogna podelilo naslov častnih meščanov.

Legenda o uspehu

Drugi izseljenski spomenik v Italiji, ki ga bomo opisali, najdemo v provinci Genove, gre pa za spomenik pred izseljenskim muzejem, ki se imenuje Hiša Giannini. Po videzu spominja na tipični izseljenski spomenik podobe moža s kovčkom, polnim sanj in upanja. Poleg simbolno izrazite podobe spomenika pa ima ta tudi legendo, ki govori o Amadeu Pietru Giannini, sinu italijanskih izseljencev iz okolice Genove, ki je živel v San Franciscu. Giannini sicer velja za enega najpomembnejših bankirjev 20. stoletja, svojo finančno kariero pa je začel že pri trinajstih. Leta 1904 je v San Franciscu ustanovil Banko Italije (it. Banca dell'Italia). V njej je lahko finančne transakcije opravljal tudi sicer takrat diskriminatorno zapostavljeni srednji sloj prebivalstva in predvsem številni priseljenci. Uničujoči potres v San Franciscu leta 1906 je bil vsekakor prelomna točka v življenju in poslovanju Gianninija. Po uničujočem potresu je bil namreč Giannini eden redkih, ki mu je uspelo rešiti denarne depozite, kar mu je omogočilo takojšnje nadaljevanje poslovanja. V naslednjih letih je nudil predvsem gotovino za prenovo porušenega San Francisca, med drugim tudi nosilce za gradnjo znamenitega mostu Golden Bridge. Sledila so

desetletja združevanja poslovalnic in premišljenih prevzemov, ki so leta 1930 pripeljali do ustanovitve Banke Amerike (ang. Bank of America).

Po kratkem opisu rasti finančnega imperija Giannin pa se vračamo k predstavitvi izseljenskega spomenika v okolici Genove. V kasnejših letih je Giannini obnovil očetovo rojstno hišo v kraju Ligurij, ki je s starim pohištvom in ilustracijami takratnega življenja postala celo pravi izseljenski muzej. Obnovljena hiša v notranjosti predstavlja vsakodnevno življenje 19. stoletja, pa tudi vzpon finančnega imperija Giannini, ki je razviden iz številnih razstavljenih dokumentov in fotografij.

Čeprav je življenjska zgodba ali legenda o Gianniniju posebna zgodba o uspehu, pa je slednji le eden izmed mnogih sinov italijanskih izseljencev, ki so v prvi polovici 20. stoletja odšli na različne konce sveta iskat boljše življenje.

»Domači« spomenik

Še posebej zanimiva je zgodba o spomeniku v Samprognu. Henry Tamburlin se je leta 1959 izselili v Švico in v italijanskem Samprognu, ki leži v bližini mesta Belluno, sicer središča pokrajine Benečije, preživlja le počitnice. Vseeno pa se je v okolici svoje hiše v Samprognu sam odločil zgraditi pravcato kapelo, posvečeno svetnici Riti (it. Rita da Cascia), ki velja med drugim tudi za zavetnico izseljencev. Kasneje je Henry Tamburlin kapelo zavetnici izseljencev še nadgradil in tako sam izdelal tudi pravi spomenik, ki je bil leta 2002 uradno odkrit kot spomenik italijanskim izseljencem.

Leta italijanskega izseljevanja so že desetletja preteklost in zapišemo lahko, da se je naša zahodna sosedka iz prostora izseljevanja spremenila v deželo priseljevanja, ki so jo njeni lastni sinovi pred stoletjem iskali na drugih koncih sveta. Dandanes jo kot obljubljeno deželo skušajo doseči mnogi, ki morajo v upanju na boljše življenje prav tako prestat marsikatero oviro.